

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ
УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ
ФАКУЛЬТЕТ СЦЕНІЧНОГО МИСТЕЦТВА
Кафедра майстерності актора

АНОТАЦІЯ

до творчого проєкту

**Захист сценічного образу Анки в дипломній виставі за п'єсою Еріка
Емманюеля Шмітта «Тектоніка почуттів»**

на здобуття освітнього ступеня “Бакалавр”

Виконала:

здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

галузь знань 02 «Культура і мистецтво»

спеціальність 026 «Сценічне мистецтво»

Анастасія ЄВТУШЕНКО

Керівник творчого проєкту: Світлана ФЄВРАЛЬОВА

Рецензент: Драчов Олександр Миколайович - заслужений діяч мистецтв
України, режисер-постановник Харківського академічного театру
музичної комедії, режисер Театру для дітей та юнацтва м.Харкова

Допущено до захисту: 11.06.2025

Зав. кафедри____/Віталій Мізяк/

Харків 2025

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. АНАЛІЗ ЛІТЕРАТУРНО-ХУДОЖНЬОГО ДЖЕРЕЛА 1.1	
Біографія та творчий шлях Еріка-Емманюеля Шмітта.....	9
1.2 Історія написання та особливості художнього втілення драматургічного твору «Тектоніка почуттів».....	11
1.3 Розбір основних подій згідно розвитку сюжету.....	14
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА РОБОТИ НАД СЦЕНІЧНИМ ОБРАЗОМ	
2.1 Характеристика та аналіз образу Анки: психологічний портрет та мотивації.....	18
2.2 Образ Анки та її взаємовідносини з іншими персонажами.....	19
2.3 Робота над характером та характерністю.....	21

2.4 Надзавдання та наскрізна дія ролі.....	22
РОЗДІЛ 3. СЦЕНІЧНЕ ВТІЛЕННЯ ОБРАЗУ	
3.1 Використання виразних засобів для становлення сценічного образу (голосова та пластична характеристики, темпоритм ролі).....	23
3.2 Костюм, грим та реквізит.....	26
ВИСНОВКИ.....	27
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	29
ДОДАТКИ.....	31

ВСТУП

Ерік-Емманюель Шмітт є одним із найбільш відомих сучасних франко-бельгійських письменників [8] та драматургів, чії твори перекладені на безліч мов і поставлені по всьому світу. Його п'єси не просто розповідають історії, а відкривають перед нами безліч складних тем: моральні дилеми, філософські питання, а також глибокі роздуми про людську природу та стосунки. Ерік-Емманюель Шмітт народився 28 березня 1960 року в Сент-Фуа-ле-Ліоні, Франція. Вважаю, що «Тектоніка почуттів» — це справжня психологічна драма, де кожен герой проходить через вир емоцій і внутрішню боротьбу. У процесі роботи над роллю Анки у п'єсі Еріка-Еммануеля Шмітта "Тектоніка почуттів" ми зосередились на глибокому аналізі персонажа, досліджуючи різні аспекти,

які складають її образ. Актуальність дослідження полягає в тому, щоб розкрити всі нюанси її внутрішнього світу, що дозволило відобразити емоційні зміни, що відбуваються з Анкою протягом п'єси. Ми приділили увагу визначенню наскрізної дії та характеру, а також досліджували її мотивації та психологічний портрет. Світову славу йому приніс сценарій «Відвідувач» (1993).

Мета: Створити повноцінний сценічний образ Анки у п'єсі Еріка-Емманюеля Шмітта "Тектоніка почуттів" та дослідити методи роботи при створенні над ним. Досягнення цієї мети передбачає вирішення таких **завдань:** 1. Дослідити біографію автора, його життєвий та творчий шлях.

2. Проаналізувати характеристику персонажа, її характер, психологічний портрет і мотивацію.
3. Встановити спосіб взаємовідносин Анки з іншими персонажами п'єси.
4. Визначити надзавдання та наскрізну дію персонажа.
5. Відібрати та практично втілити виразні засоби при створенні образу Анки.

Актуальність теми

Актуальність теми в п'єсі Еріка-Емманюеля Шмітта «Тектоніка почуттів» зумовлена її глибоким психологізмом та порушенням значущих проблем, які були важливими на момент написання твору й не втрачають свого значення в сучасному світі. Це полягає у прагненні моєї героїні Анки знайти шлях до внутрішнього порятунку, відновлення гідності, емоційного прийняття та надії на краще життя. У суспільстві початку XXI століття, коли драматург створював цю п'єсу, актуальними були питання морального вибору, жіночої самореалізації, психологічного насильства та подолання травм минулого. Сьогодні ці ж теми залишаються болісно близькими для багатьох: люди продовжують шукати себе в емоційно спустошеному світі, прагнуть любові, розуміння та підтримки, а жінки досі змушені виборювати своє право на гідне існування. Образ Анки є

втіленням особистої боротьби людини, яка пройшла через зневагу, самотність, приниження, але не втратила прагнення до справжнього кохання, душевної близькості та турботи про ближніх. Її історія — це також історія багатьох сучасних жінок, які змушені робити складні моральні вибори, шукати опору в мистецтві, коханні чи родині, аби не втратити себе. Таким чином, тема п'єси, як і внутрішній шлях її героїні, має глибокий екзистенційний зміст і залишається актуальною в контексті сучасного суспільного й особистого життя. Вона

спонукає до осмислення власного досвіду, розуміння цінності щирих почуттів і моральної відповідальності перед собою та іншими.

РОЗДІЛ I. АНАЛІЗ ЛІТЕРАТУРНО-ХУДОЖНЬОГО

ДЖЕРЕЛА 1.1. Біографія та творчий шлях автора – Еріка-Емманюеля

Шмітта.

Ерік-Емманюель виріс в інтелігентній родині, його батьки були вчителями фізкультури. Батько був чемпіоном Франції з французького боксу, мати зі спортивної ходьби. Його дід був ремісником-ювеліром[6]. В юності хотів стати композитором і паралельно з заняттями у коледжі, автор відвідував уроки музики при Ліонській Консерваторії. Шмітт є доктором філософії, він захистив свою дисертацію на тему «Дідро і метафізика» в 1986 році у Вищій школі Парижу[5].

Тривалий час він викладав філософію в університетах Франції, зокрема в Шербурзі та Шамбері. В 1991 році він здобув широке визнання після

публікації своєї першої п'єси «Ніч у Валоні».

Справжня популярність до нього прийшла після виходу п'єси «Відвідувач» у 1993 році. І хоча Ерік-Емманюель Шмітт здобув славу як драматург, його творчість також охоплює жанри прози. Один із найбільших успіхів Шмітта у цьому жанрі, роман «Євангеліє від Пілата», опублікований у 2000 році. Цей твір є своєрідним переосмисленням історії Ісуса Христа через призму філософських і релігійних роздумів. У 2001 році Шмітт випустив ще один роман «Альтернативна гіпотеза», в якому він розглядає уявну ситуацію, в якій

молодого Адольфа Гітлера приймають до академії образотворчого мистецтва у Відні в 1908 році, що могло б призвести до зміни ходу світової історії. Цей твір став яскравим прикладом того, як Шмітт умів поєднувати історичну реальність з альтернативними варіантами розвитку подій, привертає увагу до важливих етичних та соціальних проблем.

Одним із найважливіших циклів в творчості Шмітта є «Цикл незримого», що включає чотири відомі твори: «Міларепа» (1997), «Оскар і рожева пані» (2002), «Дитя Ноя» (2004) та «Пан Ібрагім і квіти Корану» (2001). У цих творах автор знову звертається до теми релігії, духовності, життя і смерті, пропонуючи читачам свої власні роздуми про сенс існування та важливість внутрішнього світу людини. Літературна діяльність Шмітта почалася не з прозових творів, а з написання п'єс для театру. Перша п'єса, яку він написав, «Ніч у Валоні», що була постановлена в 1991 році. Проте найвідомішою п'єсою Шмітта є «Відвідувач», що принесла автору кілька престижних театральних премій, у тому числі Премію Мольєра в категоріях «Кращий автор» і «Краща постановка».

Серед інших важливих театральних робіт Шмітта варто згадати п'єси «Золотий Джо», «Загадкові варіації», «Розпусник», «Міларепа», «Фредерік або Бульвар

злочину» та «Готель двох світів». У своїх п'єсах Шмітт часто порушує теми людської моральності, філософії, стосунків і навіть великих історичних постатей, таких як Дені Дідро, чийй біографії він присвятив свою драму «Розпусник». У 2002 році Шмітт переїхав до Брюсселя, де оселився і отримав бельгійське громадянство у 2008 році. Шмітт став громадянином двох країн [3] і це розширило його культурні горизонти, дозволивши йому здобути ще більшу популярність і визнання на міжнародній арені. Окрім іншого, у творах Шмітта можна роздивитися, як інші автори впливали на його творчість, зокрема це Жан

Ануй, Підлога Клодель та Семуел Беккет. Еріку-Еммануелю Шмітту належить низка оповідань та повістей. Серед них можна углядіти такі: «Секта Егоїстів», «Діти Ноя», «Коли я був витвором мистецтва», «Оскар і рожева дама», «Євангеліє від Пілата», «Частина іншого». У літературній творчості Еріка-Емманюеля Шмітта чітко простежується глибокий інтерес до питань релігії, духовності та пошуків внутрішньої гармонії. Особливо яскраво це виявляється у його відомому циклі оповідань під назвою «Цикл Незримого» (Le Cycle de l'Invisible), який складається з кількох самостійних творів, кожен з яких присвячений окремій світовій релігії. У центрі уваги людина та її душа, пошук віри, сенсу життя, стосунків із вищим началом. Перший твір циклу «Міларепа» (Milagera) занурює в історію тибетського буддизму. Другий твір називається «Месьє Ібрагім і квіти Корану» (Monsieur Ibrahim et les fleurs du Coran), що присвячений суфізму, течії ісламу. Через просту, зворушливу історію про дружбу старого арабського торговця і єврейського хлопчика автор показує, наскільки глибокою і мудрою може бути віра, яка базується на любові, розумінні та співчутті.

«Оскар і Рожева дама» (Oscar et la dame rose) це третій твір циклу, у якому центральне місце займає християнство. Це глибоко емоційна історія смертельно хворого хлопчика, який через листи до Бога поступово проходить шлях прийняття, віри, внутрішнього зростання. Завдяки спілкуванню з «рожевою

дамою» волонтеркою лікарні, яка втілює християнське милосердя і любов, Оскар знаходить сенс життя навіть у свої останні дні. У цьому творі порушуються такі важливі християнські теми, як страждання, смерть, прощення, надія та вічне життя душі. «Діти Ноя» (Les Enfants de Noé) ще один надзвичайно глибокий твір, у якому переплітаються мотиви іудаїзму та християнства. У центрі сюжету єврейський хлопчик, якого під час Другої

світової війни переховує католицький священник у притулку. Герої твору доводять, що справжнє духовне багатство полягає в любові до ближнього, співчутті та відданості моральним принципам. Завершує цикл оповідання

«Боець сумо, який ніяк не міг погладшати» (Le Sumo qui ne pouvait pas grossir), яке присвячене дзен-буддизму. У центрі сюжету молодий хлопець, який переживає глибоку кризу і не може знайти себе. Він зустрічає загадкового тренера з сумо, який, мовчки і методично, допомагає йому віднайти власний внутрішній центр. Через символіку тіла, сили, тиші та споглядання Шмітт знайомить читача з основами дзен філософії, яка закликає до самоспостереження, спокою та гармонії з собою.

Таким чином, у «Циклі Незримого» Ерік-Емманюель Шмітт не лише розкриває багатство світових релігій, але й закликає до діалогу між культурами. Загалом Ерік-Емманюель Шмітт є одним із найвідоміших сучасних письменників і драматургів. Його роботи пронизані глибокими філософськими роздумами, релігійними і духовними питаннями, а також розумінням людської сутності. Однією з характерних особливостей Шмітта є поєднання філософського художнього мислення. Він майстерно звертається до різних екзистенційних тем, такі як свобода, сенс життя, вибір, смерть, любов, віра, надія, страждання. У центрі його уваги це внутрішній світ людини, її бачення, мрії, надії, духовні

пошуки. Драматург вірить, що література і мистецтво здатні змінити цей світ, через співчуття, розуміння і кохання.

1.2 Історія написання та особливості художнього втілення драматургічного твору «Тектоніка почуттів»

Ерік-Емманюель Шмітт створив п'єсу “Тектоніка почуттів” у 2008 році та стала частиною циклу “ Помста і прощення”. Він написав її під впливом своїх спостережень за сучасними стосунками та глибоких роздумів про природу людських емоцій. П'єса стала частиною його творчості, що досліджує складність людських взаємодій та почуттів.

У “Тектоніці почуттів” Шмітт використовує елементи психологічної драми, щоб показати, як незначні сумніви можуть призвести до руйнування навіть міцних стосунків між чоловіком та жінкою. П'єса розглядає тонку межу між любов'ю та ненавистю, демонструє як гордість і недовіра можуть впливати на взаємини між людьми. Ця п'єса трагікомедія розповідає про Діану, успішну депутатку, яка перебуває у стосунках з жуїром Рішаром. Їхні стосунки здаються невимушеними, але Діана , щоб перевірити щирість почуттів коханого, наймає двох повій, для організації “вистави”, які грають ролі інтелігентної дівчини та її матері. Ця гра призводить до непередбачуваних наслідків і змінює динаміку стосунків Діани та Рішара. Сам сюжет тримає в напрузі, змушує замислитися над темою любові та довіри у стосунках.

На сцені п'єса була вперше поставлена у 2008 році, яка здобула схвальні відгуки від критиків і від глядачів. В Україні вона була адаптована Молодим театром у Києві, режисером вистави став Тарас Криворученко, а Пустова Марія зіграла роль Анки. Київський національний академічний Молодий театр[14]— це театральна трупа, яка діє в Києві з 1979 року, відколи була заснована Вистава

тривала дві години 30 хвилин з антрактом та стала важливою подією у театральному житті України[9].

Завдяки глибокому аналізу емоційних аспектів людських взаємовідносин та майстерному художньому втіленню, “Тектоніка почуттів” досі залишається актуальною та викликає резонанс у глядачів всього світу.

1.3. Розбір основних подій згідно розвитку сюжету

У першій сцені п’єси Діана і Рішар виглядають щасливою парою. Вони цілуються, але Рішар йде за газетами. Діана починає сумніватися в його почуттях, відзначаючи, що він більше не виявляє ту саму пристрасть, що раніше. Ця сцена показує внутрішній конфлікт Діани та її страх втратити любов. У другій сцені в розмові між Діаною депутаткою, і Родікою Ніколеску- повією, обговорюється проблема експлуатації жінок. Родіка розповідає історію Анки, 20-річної дівчини, яка потрапила в проституцію через обіцянки роботи та навчання за кордоном. Діана прагне змінити закони для захисту прав жінок, що перебувають у проституції, але Анка, втративши надію, не вірить у можливість допомоги. Вірш Анки символізує її внутрішній біль і безнадійність. Це підкреслює важливість уваги до проблем жінок і необхідність реальних змін стосунків. У четвертій сцені Діана, намагаючись допомогти румункам, виставляє перед ними пропозицію, яка на її думку, може змінити їхнє життя. Пропозиція Діани виявляється дуже заплутаною, із прихованими цілями й вимогами, які дізнаються румунки тільки з часом. Вона вимагає від Анки виконати роль в житті її коханого чоловіка, щоб той прожив свої останні місяці в ілюзії щастя. Діана, не обираючи інших способів, звертається до Анки, аби та стала частиною її плану, де грає роль дівчини, яка повинна захопити Рішара. Родіка, в свою чергу, сумнівається в мотивах Діани і насторожено ставиться до її пропозицій, вважаючи, що все може обернутися дуже дорогою ціною.

У п'ятій сцені п'єси Діана зустрічає своїх румунських гостей, Родіку та Анку. Вона вражає Рішара своєю красою. Вони знайомляться і Рішар виявляє цікавість до Анки, запитуючи її про літературні уподобання. Анка згадує Альфреда Мюссе, якого вивчає в Сорбонні і їхня розмова про автора стає інтелектуальним обміном. Коли Анка читає вірш Мюссе про любов, Рішар закохується в неї. Він зворушений її ідеалізмом і відкритістю до кохання, а також її відвагою бути чесною у своїх почуттях. У шостій сцені Рішар приходиться до квартири Родіки з подарунками, які вона відмовляється приймати, бо не хоче, щоб він вважав їх бідними. Він визнає, що хоче сподобатися Анці, але Родіка забороняє йому бачитися з нею, наголошуючи на важливості дівочої честі. Анка починає радіти подарункам і закохуватися у Рішара.

Далі Анка та Родіка намагаються переконати Діану прийняти пропозицію Рішара. Діана спочатку відмовляється, вважаючи, що якщо вони погодяться, Рішар може запропонувати ще більше, тобто шлюб. Анка хоче тільки любов і подарунки від Рішара, відмовляючись від ідеї шлюбу, але Діана маніпулює нею, погрожуючи розповісти Рішару про її минуле проститутське життя, якщо вона не погодиться. Врешті-решт, Анка та Родіка здаються і погоджуються виконати волю Діани. Згодом Рішар планує поїхати в Африку, щоб уникнути болю, пов'язаного з Анкою.

Діана хвилюється за нього і пропонує свою допомогу. Потім вона дізнається, що Анка погрожує вчинити самогубство, якщо не побачить Рішара. Діана вирішує підтримати Рішара, щоб він зміг зустрітися з Анкою.

У тринадцятій сцені Рішар, щасливий після шлюбної ночі, готує сніданок для Анки, коли його відвідує Діана. Вона приносить досьє, яке містить інформацію про минуле Анки і розповідає, що вона була повією. Рішар шокований і

звинувачує себе за свою наївність. Діана зізнається, що її помста за те, що Рішар залишив її, була причиною всього цього. Між ними виникає сварка і Діана виходить. Після цього з'являється Анка, яка не розуміє, чому Рішар поводить себе так холодно і він вирішує покинути її, залишаючи документи про розлучення. Анка, побачивши документи, розуміє правду і падає на підлогу, кричачи. Далі Діана намагається уникнути конфлікту з матір'ю, яка звинувачує її у відсутності новин від Рішара та в розриві з ним. Мати скаржиться на самотність і втрату підтримки з боку Рішара, тоді як Діана пояснює, що вони розійшлися. Рішар зустрічає Родіку, яка повідомляє йому, що Анка вірить у його хворобу і хоче провести з ним час. Родіка пояснює, що його болі в спині можуть бути через старі травми, а не через рак. Рішар сумнівається, але не готовий визнавати свою хворобу. У шістнадцятій сцені Анка чекає на лавці в парку, коли з'являється Рішар. Він розповідає, що отримав підтвердження, що він здоровий і показує медичні документи. Після цього вони стають ближчими і Рішар визнає, що все ще любить її, а вона відповідає взаємністю.

Далі у барі зустрічаються Діана та Рішар. Рішар розкриває, що колись брехав про свої почуття, а Діана усвідомлює, що сама штовхнула його до іншої. Вона просить усе повернути, але вже пізно, він іде, залишивши її зламаною.

Наприкінці цього твору, відбуваються похорони матері Діани. Всі присутні одягнені в чорне, атмосфера важка й сумна. Діана та Рішар знаходяться поряд і між ними відбувається відверта розмова. Діана, спостерігаючи за ситуацією, заявляє, що відпускає Рішара до Анки.

Це важливий переломний момент: завершення одного етапу і початок іншого. Анка, збентежена, бачить цю розмову, зрештою, Рішар і Анка йдуть разом під руку, залишаючи позаду колишнє життя.

Весь сюжет показує, як небезпечно грати з почуттями інших і як важливо бути щирими один з одним.

РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА РОБОТИ НАД СЦЕНІЧНИМ ОБРАЗОМ

2.1 Характеристика та аналіз образу Анки: психологічний портрет та мотивації

Метод роботи над роллю полягав у роботі в реалістичному психологічному напрямку. Психологія персонажа — це вивчення його рис характеру, мотивів, цілей і внутрішніх суперечностей. Цей аспект вважається ключовим, адже добре прописаний образ дозволяє глядачам емоційно зануритися в сюжет, співпереживати герою і краще розуміти його дії[15].

Мотивації персонажа [10] це причина, що пояснює його поведінку і дії у конкретній сцені або протягом усієї історії. Вона ґрунтується на внутрішніх потребах героя: це можуть бути зовнішні потреби, а також психологічні наприклад, прагнення до любові.

На мою думку, Анка — один з найбільш молодших та емоційно суперечливих персонажів. Її історія пронизана глибокими переживаннями та внутрішніми конфліктами. Ми бачимо в її образі не лише трагедію, а й велику силу змінюватись, долати труднощі, шукати нове життя, проходити крізь важкі випробування і все одно боротися за краще майбутнє. Ім'я Анка, не випадкове, воно ніби поєднує її щирість, доброту, сильний характер і водночас вразливість і відкритість до болю. Вона румунка, сирота, і це відіграло велику роль у житті.

Анка рано стала відповідальною за свою молодшу сестру, і з того моменту змушена була подорослішати. Анка дуже чутлива, емоційна і розумна. Вона глибоко відчуває чужий біль, співчуває іншим, і саме ці якості допомагають їй виживати в жорстокому світі. Її боротьба — це не тільки спроба втекти від

проституції, в яку вона потрапила проти своєї волі, а й бажання врятувати свою сестру. Вона прагне нового життя, без насилля, з надією на краще. Вона шукає шлях до себе справжньої, гідної, вільної, сильної жінки. У юності Анка мріяла про поезію, театр, книги. Вона вивчала французьку літературу, захоплювалася Бодлером і Верленом, знала їхні вірші напам'ять. Вона була мрійливою, натхненною дівчиною, яка вірила, що культура й мистецтво змінять її життя. Коли їй запропонували поїхати до Франції, вона повірила, що зможе там навчатися і працювати. Але замість омріяного життя потрапляє в пастку — її змушують займатися проституцією, забирають документи, і вона опиняється без можливості повернутись додому.

Цей момент — один з найстрашніших у її житті. Всі її мрії розбиваються, але саме тоді починається її внутрішнє переродження. Вона не здається, хоч і дуже важко. Вона не просто виживає, а намагається знайти вихід, мріє знову повернутися до книг, театру, поезії.

Анка є одним з найбільш емоційно багатогранних і внутрішньо розірваних персонажів, що пронизані глибокими переживаннями і конфліктами. Її боротьба за самореалізацію і пошук гідності та людяності у світі, становить основну тему її персонажа.

Анка, з її глибокими прагненнями і бажаннями, є втіленням боротьби за краще життя, за втечу від жорстоких реалій і за можливість реалізувати свої мрії, від яких вона не готова відмовитися. Її внутрішнє зростання полягає в тому, щоб

пройти від інфантильності, наївності та бажання «втекти» до більш глибокого самопізнання, самоповаги та здатності боротися за власні інтереси. Водночас, цей період стає для неї етапом емоційної трансформації, важким випробуванням для її моральних принципів і внутрішнього світу. Анка не просто намагається вижити, вона шукає можливості для того, щоб змінити своє

життя, втекти від цього пекла.

Усвідомлення того, що її життя стало таким, як вона його не планувала, стає для неї важким і болісним. Її внутрішня боротьба з самою собою стає основним мотивом розвитку її персонажа. Вона не може прийняти себе як повію, як жертву системи, яка її використовує. Вона намагається боротися, шукаючи будь-яку можливість втекти від цього. Однак її боротьба ще й полягає в тому, щоб допомогти своїй молодшій сестрі не потрапити в таку ж пастку. Одним з найважливіших моментів у житті Анки стає її відносини з Рішаром. Спочатку це просто спосіб вирватися з її ситуації, але поступово вона закохується в нього. Вона намагається приховати свою справжню сутність від нього, адже боїться, що він дізнається про її минуле і відвернеться від неї. Вона бачить в Рішарі можливість для кращого життя та відчуває до нього справжнє кохання.

Анка — це образ людини, яка здатна на жертви заради майбутнього. Вона не лише бореться за своє особисте щастя, але й намагається змінити своє життя, трансформуватися з наївної дівчини у сильну і зрілу жінку, готову до будь-яких випробувань. Її історія, це історія боротьби з соціальними обмеженнями, психологічним і фізичним насиллям, але також це шлях до внутрішнього самопізнання, прийняття себе і своїх бажань.

Анка є поетичною душею. Вірші для неї як форма самовираження, спосіб триматися за свою внутрішню сутність і зв'язок з тим світом, де вона була

щасливою і вільною. Поезія для неї як емоційна глибина, яку вона шукає в своїх думках і почуттях. Вірші — це не просто слова, це частина її особистості, через яку вона намагається впоратися з болем і виразити те, що не можна сказати словами. В її душі палало бажання бути почутою, потрібною, любленою, але життя виявилось набагато жорстокішим, ніж вона могла уявити. З одного боку,

це ніжна, чутлива особистість, яка вміє співчувати і відчувати чужий біль як свій власний. З іншого, це дівчина, яка стала жертвою жорстокої системи, що намагається її використати, і через це вона втрачає багато чого з власної гідності.

Наприклад у восьмій сцені її внутрішній монолог звучав би так: "Я хочу бути з Рішаром. Без обману. Бо йому залишилося так мало часу. Все, що я хочу це просто бути з ним, без маніпуляцій, без ігор. Я більше не хочу бути частиною вашого світу. Не хочу більше грати у вашу гру. Я просто хочу врятувати його. Дати йому хоч трішки справжнього, поки він ще живий..." А у сцені "Шлюбна ніч" так:

"Я стою перед ним, розбитою і враженою. Всі ці мрії про справжнє кохання, про те, що я знайду порятунок у його обіймах, розсипаються. Він дізнався про моє минуле. Діана принесла документи, і він побачив те, що я намагалася сховати. Я так боялася, що він дізнається, що я була повією. А тепер він йде. І це ламає мене. Я не можу дозволити, щоб він пішов, бо я відчуваю, що я його люблю і що тільки з ним я можу бути справжньою. Мені боляче. І я не готова це втратити. Інакше я не зможу жити."

Отже, завдяки психологічно-реалістичному методу ми змогли глибше зануритися в образ і відчувати, через що проходить Анка. Це допомогло побачити її як реальну людину з усіма її внутрішніми протиріччями.

2.2. Образ Анки та її взаємовідносини з іншими персонажами

Основне завдання актора — пробудити в глядача емоції: викликати сльози, сміх, захоплення, страх або співчуття[2]. Завдяки акторському образу глядач не лише отримує задоволення від вистави, а й задумується над важливими моральними, соціальними та особистими темами.

Образ[1]— це сукупність характерних психофізичних рис героя.

Змальований автором герой формується у нашій уяві і саме з цим образом ми співпереживаємо. Кожна дія пов'язана з аналізом, а після його розуміння відбувається процес втілення образу у житті.

Рішар – це той чоловік, який став для Анки не просто об'єктом кохання, але й символом нового життя, можливості вирватися з “пастки”, в яку її затягнули. Зв'язок з ним, це для Анки не лише спроба знайти щиру любов, але й шанс на втілення її мрій про інший, кращий світ. Анка закохується в нього з першого погляду, вважаючи його впевненим, сильним і спроможним дати їй відчуття безпеки та тепла, яке їй так бракує. Але чим більше Анка спілкується з Рішаром, тим більше вона починає розуміти, що їхня взаємодія не так проста, як вона спочатку думала. Її почуття стають

більш глибокими, але й більш складними. Анка намагається приховати свою справжню сутність — повію, адже вона боїться, що Рішар дізнається правду і залишить її. Тому всі її вчинки і спілкування з ним згодом стають проекцією її власних страхів і надій. Родіка — це більш досвідчена повія, яка для Анки є водночас наставницею, але й конкуренткою. Вона не просто ділиться з Анкою своєю досвідченістю, а й підштовхує її до певних рішень, які можуть мати наслідки для обох. Вони разом живуть у квартирі, де Родіка виступає моральним орієнтиром для Анки, хоча її поради часто виявляються сумнівними та

безпідставними. Їхні стосунки напружені: Родіка відчуває певний контроль над Анкою, але одночасно розуміє, що дівчина може зрости і вирватися з цієї ситуації. Згодом, коли Анка починає діяти більш самостійно, їхнє партнерство і довіра між ними руйнуються. Анка прагне змінити своє життя, і це суперечить старим поглядам Родіки, яка бачить у цьому небажану загрозу. Діана — це одна з найбільш важливих фігур у житті Анки. Вона поважна і серйозна депутатка, яка, на перший погляд, може здаватися спільницею Анки у її прагненні до вищого соціального статусу, але насправді використовує власні

мотиви. Через Діану Анка отримує можливість зміни своїх обставин, наприклад коли Діана знайомить Анку з Рішаром, пропонує їй шлюб з ним. З погляду Анки, це не просто шлюб за розрахунком, але й шанс звільнитися від минулого, звільнитися від системи проституції. Водночас, Діана є ідеалом соціального прогресу, вона втілює впевненість і силу, до яких Анка хоче прагнути. На мій розсуд у стосунках з Рішаром, Родікою та Діаною Анка проходить непростий шлях до розуміння себе. Це не тільки про те, щоб жити краще, а ще й про емоційний процес — вона вчиться приймати себе, розбирається в своїх почуттях і внутрішніх суперечностях. З часом Анка розуміє, щоб стати сильною та цілісною людиною, їй доведеться пройти через біль. Але саме ці труднощі роблять її більш дорослою та незалежною.

2.3. Робота над характером та характерністю

Характер ролі — це сукупність стійких особливостей персонажа, які визначають його поведінку, внутрішній світ і взаємодію з іншими персонажами. Це не лише його емоційний стан, а й світогляд, цілі, мотивація та принципи, які впливають на його рішення та вчинки протягом п'єси.

Характерність ролі — це спосіб, яким ці внутрішні риси виражаються назовні, через поведінку, мову, манеру ходити, жести, міміку, рухи. Тобто, це зовнішнє проявлення характеру, яке допомагає глядачеві зрозуміти внутрішній стан персонажа.

Робота над характером Анки полягала у глибокому вивченні її внутрішнього світу, мотивацій та переживань. Було важливо передати її щирість, ліричність, здатність по-справжньому любити, її турботу про інших, відданість, чистоту, добре серце, а також внутрішню силу та рішучість, з якою вона йде до мети. Я намагалася відобразити її відчай, її емоційність та прагнення залишити позаду своє колишнє життя.

Ми з Анкою маємо чимало спільного: схожі за віком, щирі, чутливі, здатні на глибокі почуття, вміємо любити і піклуватися про інших. Це дещо полегшувало процес входження в роль. Проте є й відмінності: я не така наївна, як вона, і ніколи не потрапляла в настільки травматичні обставини, як ситуація з вербуванням у сексуальне рабство. Це створювало певну дистанцію, яку потрібно було подолати в акторській роботі.

Складнощі полягали насамперед у тому, що не завжди вдавалося повністю зануритися в обставини ролі, іноді важко було емоційно відчувати її стан до кінця, особливо в напружених сценах. Також певні труднощі викликали моменти, де потрібно було кричати, знайти правдиве, внутрішньо виправдане звучання цього емоційного вибуху вимагало окремої роботи. Але саме через ці виклики робота над образом була цікавою та глибокою.

Вона — не просто персонаж, а історія тисяч жінок. Мені хотілося прожити цей біль, цю надію, цю боротьбу. Через неї я хотіла сказати щось важливе про людяність, силу, страх і кохання. Її змусили торгувати тілом, коли вона ще не встигла зрозуміти, хто вона. Вона не обирала це — вона виживала. Рішар для неї

не просто коханий. Це її шанс. Але шанс, який лякає. Бо якщо він дізнається правду, усе може зруйнуватись. Родіка — це її клітка. Її минуле. Її страх. А Діана — суперниця і дзеркало: сильна, пряма, безжальна. Їхнє зіткнення — це зіткнення болю і сили.

Я хочу, щоб глядач не просто побачив Анку, я бажаю, щоб він відчув її. Зрозумів її. І, можливо, задумався: скільки таких жінок поруч з нами? Скільки людей хочуть другого шансу — не співчуття, а віри в них?

2.4. Надзавдання та наскрізна дія ролі.

Найважливіший шлях у роботі над роллю — це визначення надзавдання та

наскрізної дії. Надзавдання ролі — це головний життєвий інтерес героя, його найважливіше бажання, яке визначає всі його вчинки як у житті, так і в п'єсі. Воно має спрямовувати актора, надихати його та захоплювати. Коли ми розуміємо наскрізну дію вистави і визначаємо надзавдання та наскрізну дію ролі, стає зрозуміло основний напрямок розвитку сюжету.

Наскрізна дія ролі — це шлях, яким іде герой у виставі, рухаючись за своїм надзавданням. Іншими словами, це те, до чого він прагне і що намагається досягти. Щодо Анки, ми вважаємо, що її надзавдання — це бажання знайти своє місце, позбутися важкого минулого життя і взяти контроль над своїм майбутнім. Шукати порятунку й надії на інше, гідне життя, в якому її зрозуміють, приймуть і підтримають. Вона прагне втекти від приниження, болю й минулого. Анка поступово переходить від ролі «жертви» до людини, яка готова боротися за своє майбутнє, навіть через обман.

Що стосується наскрізної дії, то для Анки це її шлях до звільнення від того життя, яке вона веде. Вона бореться зі своїми страхами, з тим, що приховує, і з надією, що її стосунки з Рішаром можуть стати початком змін. Це показує її

прагнення і бажання зняти маски, які вона носить через страх бути покинутою. Усі її вчинки — це намагання стати справжньою, кохати та бути коханою, розкрити себе та знайти емоційну свободу. Її наскрізна дія полягає в тому, щоб йти до світла, попри темряву, у якій вона опинилася. Через вірші, через почуття, через взаємодію з Рішаром вона відкривається і з ним народжується кохання.

РОЗДІЛ 3. СЦЕНІЧНЕ ВТІЛЕННЯ ОБРАЗУ

3.1. Використання виразних засобів для становлення сценічного образу

(голосова та пластична характеристики, темпоритм ролі) Виразний засіб — це прийом або спосіб зовнішнього вираження, який показує внутрішній стан персонажа. Вистава складається з таких виразних засобів. До них належать голос, мова, інтонація, жести, міміка, пластика, а також зовнішнє оформлення вистави — костюми, декорації, світло, музика, колірна гама. Усі ці елементи разом створюють повноцінний сценічний образ. На мій погляд, грим Анки має бути легким, натуральним, що підкреслює її природну красу і робить вигляд ніжним і щирим. Голос цього персонажа має бути м'яким, але з емоційною напругою, часом трохи нестабільним, інколи спокійним і інтелігентним. В деяких сценах, коли вона переживає емоційні моменти, її голос стає різким і навіть важко стримуваним. Вона намагається довести свою правду і бореться, тому емоції вириваються назовні. Але інколи Анка знову стає спокійною і навіть ліричною. Костюми Анки змінюються в залежності від її настрою і сцени. Наприклад, у другій сцені в кафе вона одягається в чорну сукню — це символізує її тяжкі

переживання, гнітючий настрій. А в сцені шлюбної ночі вона в білій довгій сорочці, що показує її вразливість, ніжність, чистоту і надію на нове життя.

Наприкінці шостої сцени, коли Анка зустрічається з Родікою, її образ стає більш дитячим і домашнім. Вона одягнена в домашній одяг, що підкреслює дещо її наївність. Але ця дитячість контрастує з її емоційним станом, бо саме тоді вона вступає в дуже емоційно- вибухову розмову з Родікою.

3.2. Костюм, грим та реквізит.

Театральний реквізит — це предмет, який використовують актори на сцені під час вистави.

Грим — це спеціальні фарби та декоративні елементи, які застосовують для того, щоб надати обличчю актора образ, відповідний його ролі.

Театральний костюм або сценічний одяг — це будь-який одяг, який використовує актор під час вистави. До важливих складових костюма належать прикраси, головні убори, взуття, грим і зачіска.

Костюми, грим та реквізит для образу Анки:

2 сцена:

-Костюм: Чорна сукня до коліна, поверх неї чорний бомбер.

-Реквізит: Бокал червоного вина, чорна сумка, сільничка, рюмка, біла салфетниця.

-Грим: Грим молодого обличчя, підведення очей темними тіннями, рожева помада на губах.

-Зачіска: Волосся розпущене, але акуратно причесане.

4 сцена:

-Костюм: Чорно-біла сукня з візерунками, що підкреслює жіночність та стриманість образу.

-Реквізит: Чорна сумочка, паперові документи, білий конверт. -Грим: Молоде обличчя, темні тіні, легке підведення очей, рожева помада на губах.

-Зачіска: Волосся акуратно причесане, створюючи чистий та охайний вигляд. 5 сцена:

-Костюм: Червона сукня до коліна, інтелігентний образ.

-Реквізит: Чорна сумочка, біла чашка з чорними візерунками. -Грим: Молоде обличчя, акцент на природній красі, використано світлі тіні та рожева

помада.

-Зачіска: Волосся розпущене, охайне.

6 сцена:

-Костюм: Рожевий костюм у вигляді домашньої піжами з білими цятками та візерунком.

-Реквізит: Дитячі іграшки, книжка, рослина в горщику, подарунки, отримані від Рішара.

-Грим: Він створений для підкреслення молодого обличчя. Використано світлі тіні та рожеву помаду.

-Зачіска: Розпущене, трохи скуйовджене волосся.

8 сцена:

-Костюм: Довга сукня синього кольору з візерунками у вигляді квітів -Реквізит: Папери, синя ручка.

-Грим: Створений для підкреслення молодого обличчя. Легкі тіні на повіках, природний рум'янець, що підкреслює молодість шкіри. Помада рожевого відтінку на губах.

-Зачіска: Розпущене, трохи неохайне волосся.

13 сцена (Шлюбна ніч):

-Костюм: Біла довга сорочка, що трішки нижче колін.

-Реквізит: Маленька чашка (для напою), паперові документи в руках. -

Грим: Легкий рум'янець на щоках, на очах світлі тіні, а на губах - ніжна та рожева помада, образ молодого обличчя.

-Зачіска: Розпущене, трохи незграбне волосся, вигляд після

сну. 16 сцена:

- Костюм: Синя сукня з візерунками, зручний і елегантний образ. -
- Реквізит: Блакитна сумочка, паперові документи, стільці як заміна лавці у парку.
- Грим: Грим молодого обличчя з акцентом на рожеві губи та трохи підфарбовані очі.
- Зачіска: Волосся добре причесане.
- Також намисто на шию, яке додає витонченості.

Остання сцена 18 (Похорони):

- Костюм: Чорна траурна сукня довжиною до колін, відповідна для похоронної процесії, класичний чорний жакет. На голову одягнена чорна пов'язка, що підкреслює драматичність сцени та емоційний стан Анки.
- Реквізит: Ключі від машини.
- Грим: Рожева помада, світлі тіні, вираз молодого обличчя.
- Зачіска: Волосся розпущене.

ВИСНОВКИ

У процесі роботи над п'єсою «Тектоніка почуттів» Еріка-Емманюеля Шмітта, ми дійшли висновку, що цей драматичний твір є надзвичайно актуальним і в наш час. Теми, порушені автором, такі як внутрішні переживання особистості, боротьба з власними страхами, сумнівами, прагнення бути почутим і зрозумілим, по-справжньому кохати, здаються такими близькими для кожного з нас, незалежно від часу. Для мене особисто п'єса є глибоким дослідженням емоцій,

через яке можна знайти відображення власних переживань і ситуацій, що трапляються в реальному житті. Чесно кажучи, дуже вразила глибина конфліктів між персонажами і мотивація їхніх вчинків. Герої стикаються з проблемами, що охоплюють боротьбу з собою, прагнення знайти справжнє кохання, гордість, недовіру та втечу від почуттів. Ці елементи надають п'єсі драматичного напруження, але водночас створюють простір для роздумів і співпереживання. Під час дослідження образу Анки, я зосередилася на розумінні її внутрішнього світу, намаганні пізнати, чому вона діє саме так, а не інакше.

Прагнення розібратися в її мотивах, емоціях і поступово змінюваному сприйнятті навколишнього світу стало основним завданням. Вважаю, що тільки через глибоке занурення в її психологічний портрет можна було досягти достовірності в проживанні її образу. Я аналізувала кожен ситуацію, в якій опиняється Анка, її внутрішні та зовнішні конфлікти, моменти кризи і прозріння. Переконана, що кожна сцена важлива для формування емоційного стану героїні і для того, як вона взаємодіє з іншими персонажами. Ці взаємодії стали основою для створення лінії розвитку персонажа. Думаю, у результаті цієї роботи ми змогли створити персонажа, який відображає всю глибину емоцій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Актор — Вікіпедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%90%D0%BA%D1%82%D0%BE%D1%80>
2. Актор – bizgame.top [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bizgame.top/isfp-hudozhnyk-avanyuryst/aktor-2/>
3. Видавництво Анетти Антоненко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://anetta-publishers.com/authors/14>

4. Грим – Як перекладається слово грим українською – Словотвір [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://slovotvir.org.ua/words/hrym>
5. Ерік-Емманюель Шмітт – Вікіпедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Ерік-Емманюель_Шмітт
6. Ерік-Емманюель Шмітт: біографія та цікаві факти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dovidka.biz.ua/erik-emmanyuel-shmitt-biohrafiiya-ta-tsikavi-fakty/>
7. Засоби акторської виразності: емоції | Урок на 5 завдань [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://vseosvita.ua/lesson/zasoby-aktorskoi-vyraznosti-emotsii-318587.html>
8. Книга «Тектоніка почуттів» – Е.-Е. Шмітт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.yakaboo.ua/tektionika-pochuttiv.html>
9. Київський національний академічний Молодий театр – Вікіпедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Київський_національний_академічний_Молодий_театр
10. Мотивація персонажа: як писати правдоподібних персонажів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://azbyka.com.ua/uk/motivatsiya-personazha/#>
11. Надзавдання і наскрізну дію ролі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ni.biz.ua/9/9_17/9_177413_sverhzadacha-i-skvozne-deystvie-rolu.html
12. Театральний костюм — складова сценічного образу. 5 клас (НУШ) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://naurok.com.ua/teatralniy-kostyum-skladova-scenichnogo-obrazu-5-klas-nush-332037.html>
13. Театральний реквізит — Вікіпедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Театральний_реквізит
14. Тектоніка почуттів | Київський національний академічний Молодий

театр [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://molodyytheatre.com/repertoire/tektonika-pochuttiv>

15. Як використовувати психологію персонажів для розвитку

сюжету [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://optima.study/blog/yak-vykorystovuvaty-psykholohiyu-personazhiv-dlya-rozvytku-syuzhetu>

Додатки

1. Афіша

2. Сценічне втілення

